

HELSUS

POLICY DIALOGUES

HELSUS POLICY DIALOGUES - YHTEENVETO

Helsingin yliopiston kestävyystieteen instituutti, HELSUS järjesti yhteistyössä valtioneuvoston kanslian ja Suomen kestävän kehityksen toimikunnan kanssa politiikka dialogi-tilaisuuksien sarjan. Tilaisuudet käsittelivät kestävän kehityksen tavoitteiden mittaamiseen kehitettyjä indikaattoreita ja pyrkivät nostamaan esiin ilmiöitä indikaattorien takana. Jokaisella kerralla indikaattorin korin esitteli sen laatimisessa mukana ollut asiantuntija ja indikaattoreita kommentoivat Helsingin yliopiston tutkijat.

HELMIKUU: Luonnon ja ympäristön tila sekä Resurssiviisas talous ja hiilineutraali

Tilaisuus 13.2., esittelijöinä Erja Fagerholm (TM) ja Jari Lyytimäki (Syke) sekä kommentoijina Sirku Juhola, Janne Hukkinen, Timo Kuuluvainen ja Susanna Hietanen Helsingin yliopistosta.

Asiantuntijat pitivät valittuja indikaattoreita etupäässä hyvinä kuvaamaan esitettyjä asioita. Kuitenkin painotettiin, että eri korien indikaattoreita ja niiden vuorovaikutusta tulisi tarkastella rinnakkain ja huomioida aikaväli jolla muutosta täytyy seurata, että voidaan tehdä johtopäätöksiä. Laatikot kertovat päähuomiot indikaattoreittain. Keskustelun yhteenvetoa voi myös lukea täältä: <https://edu.flinga.fi/s/E3BKPBT>

Uusiutuvan energian osuus energian loppukäytöstä

On tärkeää huomata, että uusiutuvat energian lähteet eivät ole samanarvoisia hiilidioksidipäästöjen suhteen. Aurinko- ja tuulienergia ovat lähes hiilidioksidivapaita mutta puupohjainen bioenergia on ongelmallista, sillä puuhun sitoutuneen hiilen ei tulisi päästä ilmakehään, jotta pysytään päästötavoitteissa. Lisäksi huomioitiin, että olisi hyvä löytää indikaattori, joka kuvaa polkuriippuvuutta – nyt tehdyt investointipäätökset vaikuttavat tulevaisuuden mahdollisuuksiin muuttaa energiantuotantorakennetta.

Luonnonvarojen kulutus, RMC (raw material consumption) jaottelu

Kiviaineksen käyttö muodostaa suurimman osan uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä, ja tulisikin panostaa toimiin missä näitä materiaaleja, etenkin betonia, korvataan jättemateriaalilla. Todennäköisesti tämä vaatii jätteen uudelleenmäärittelyä, joka helpottaisi ylijäämä materiaalien uudelleen käyttöä.

Tekesin rahoitus resurssitehokkaihin ja hiilineutraaleihin ratkaisuihin sekä Tilastoidut ympäristönsuojelumenot Suomessa

On huomattava, että rahoitus ei ole erillinen tekijä, se on aina yhdistettävä hyviin käytäntöihin, ja esim. toimijoiden motivaatioon toimia ympäristön puolesta. Valtion rahoituksen lisäksi tulisi huomioida yksityinen rahoitus resurssitehokkaihin ja hiilineutraaleihin ratkaisuihin. Lisäksi rahamittarit tulisi aina suhteuttaa johonkin - paljonko esimerkiksi on ympäristönsuojelubudjetti vs. turvallisuusbudjetti? Lisäksi on tärkeää pitää mielessä mitä muutos taloudellisessa tuessa tarkoittaa? Jos rahoitusta on vähemmän, tarkoittaako se, että sektori pärjää itsestään, eli on kestävä? Vai, että sektori ei pärjää ja tarvitsee vielä tukea, eli sektorilla ei olla siirrytty kestävämpään suuntaan?

Tilastoidut ympäristönsuojelumenot Suomessa – Ympäristönsuojelun toimenpiteitä tehdään monilla eri tavoilla nykyään ja kustannusmenot kuvastavat hyvin aiheen tärkeyttä. Indikaattori ei tosin kerro, että miten tehokasta rahankäyttö on- eli saadaanko parempaa ympäristöä käyttämällä enemmän rahaa?

Kuollut puu metsissä ja luontoarvoiltaan arvokkaat maatalousalueet

Nykyiset kuolleen puun määrät käsitellyissä metsissä ovat hyvin alhaiset ja alittavat ekologiset raja-arvot, joten pienet muutokset kuolleen puun määrässä eivät kerro merkittävästä muutoksista ekosysteemin tilassa. Tämän vuoksi kuolleen puun määrä yksin on ongelmallinen indikaattori kertomaan ekologisesta kestävydestä, ellei samalla aseteta kunnianhimoisempia tavoitteita lisätä kuolleen puun määrää metsissä. Minimi raja-arvo voisi olla noin 10m³/ ha. Metsien ikärakenne voisi toimia yhtenä hyvänä indikaattorina. Kasvava biotalous ja lisääntyvät hakkuut uhkaavat kuolleen puun määrää metsissä.

Suomen jokien fosfori- ja typpikuorma Itämereen

Jokien fosfori- ja typpikuorma Itämereen on hyvä indikaattori kuvaamaan vesistöjen tilaan. Fosforin ohella on tärkeää keskittyä toimenpiteisiin jotka hillitsevät erityisesti typpikuormitusta, joka ei ole laskenut samaan tahtiin fosforin kanssa. Tiukempi jätevesien käsittelylaki ja sen tarkempi seuranta sekä vähemmän intensiivinen maataloustuotanto ovat keinoja vähentää typpipäästöjä.